

Heen en weer.

Bennie van den Brink

Het bijhouden van "Eigen Ringmeldingen" is bij de Ringcentrale totnogtoe een ondergeschoven stiefkindje geweest. Deze gegevens behoeften nooit opgestuurd te worden omdat de Ringcentrale er niet goed raad mee wist. Dat heeft ongetwijfeld tot gevolg gehad, dat veel ringers, die hun eigen vogels terugvingen, ze na een korte blik op de ring weer lieten vliegen. Zulke gegevens zijn echter wel degelijk van belang. Niet alleen zegt het iets over het langer of korter verblijven van vogels op een bepaalde plek, maar ook vogels die in een volgend jaar op dezelfde plek weer worden gevangen, vertellen zo iets over hun levensduur, plaatstrouw en populatie-opbouw. Gelukkig zal dat de komende jaren veranderen, want de nieuwe versie van POOT zal ruimte bieden voor deze gegevens. Men kan namelijk niet goed op een Constant Effort Site monitoren of overleving berekenen zonder ook daarin de oude broedvogels van voorgaande jaren te betrekken. Jammer dat dit niet eerder kon. Hopelijk hebben de meeste ringers desondanks hun eigen terugvangsten toch bijgehouden. Wellicht komt de Ringcentrale binnenkort met richtlijnen hierover.

Zelf schrijf ik elke terugmelding en eigen terugvangst, gedaan vanaf 2 dagen na ringdatum, van een door mij geringde vogel achter de ringgegevens in mijn ringboekje. Dat dit soms tot verrassende zaken kan leiden bewijzen de volgende twee gevallen.

Op mijn vaste vangplaats in het riet bij Elburg ring ik Kleine Karekieten, Rietzangers en andere rietpieten. Gedurende de laatste jaren komen daarvan vrij veel terugmeldingen binnen uit België, waar met behulp van nachtzang met recorders veel vogels naar beneden gelokt en gevangen worden (zie het themanummer over: "Nachtvangsten met Geluid", Op het Vinketouw, nr. 59).

In november kreeg ik een terugmelding van een Rietzanger, door mij in Elburg geringd op 21 juli 1990 als 1e-jaars vogel. Op het terugmeldingsformulier stond, dat hij op 28 juli 1990, dus 7 dagen later, gecontroleerd was door een Belgische ringer in Arendonk, in de Belgische Kempen. Een afstand van 136 km. Toen ik deze melding wilde bijschrijven in mijn

ringboekje, stond daar al een eigen ringmelding achter: op 30 juli 1990 had ik hem weer in Elburg gevangen! Dus 2 dagen na de vangst in België was deze vogel weer terug in Elburg. Deze opmerkelijke beweging zou nooit opgemerkt zijn als er geen notitie van de eigen terugvangst was gemaakt.

Het tweede geval. Niet zozeer een aanbeveling om eigen terugvangsten bij te houden, maar meer om ook de andere terugmeldingen bij te schrijven achter de ringgegevens in het ringboekje.

Eveneens in november kwam er een terugmelding van een Kleine Karekiet binnen. Op 1 augustus 1990 had ik deze eerstejaars vogel geringd in Elburg. Op 29 augustus had A. Pieters deze vogel gecontroleerd te Zuiderwoude, aan de Gouwzee, N.H. Op zich best al een beetje bijzonder, want Elburgse karekieten waren nog nooit uit Noord-Holland teruggemeld. Een week later kwam er van dezelfde vogel nog een melding: op 24 augustus 1990 was hij gecontroleerd te Merksplas bij Turnhout (137 km). Ook hier bij het bij-schrijven in het ringboekje de verrassing: 5 dagen na de vangst in België was hij eveneens teruggevlogen in noordelijke richting.

Behalve het aantoonbare nut van het bijhouden van alle gegevens dringt zich een vraag op: wat is de reden dat deze twee vogels, na op weg te zijn geweest naar hun overwinteringsgebieden, weer teruggevlogen zijn? Het trekken in de "verkeerde richting" komt vaker voor (zie K. Terpstra, "Afwijkende trekrichtingen bij trekvogels", Op het Vinketouw nr 58). En een verklaring hiervoor is ook bedacht: het verkennen van eventuele nieuwe broedgebieden. Het nu aangetoonde schijnbaar zinloze "heen-en-weergevlieg" zal ook wel vaker gebeuren, maar niet opgemerkt worden.

Het vergt kostbare energie en tijd voor de vogels om nog een keer het al afgelegde traject te moeten vliegen. Een verklaring hiervoor kan ik zo gauw niet verzinnen. Of zouden ze geschrokken zijn van al die nachtelijke herrie in België?